

C. Textul descriptiv literar în proză. Pronumele și adjectivul pronominal posesiv și demonstrativ. Alte tipuri de pronume și adjective pronominale

Pentru a rezolva sarcinile de lucru de mai jos, este necesar să-ți aduci aminte:

- ✓ ce ai învățat în **clasa a VI-a** despre:
 - descrierea unui loc sau a unei ființe;
- ✓ ce ai învățat în **clasa a VII-a** despre:
 - pronumele și adjectivul pronominal posesiv;
 - pronumele și adjectivul pronominal demonstrativ;
 - folosirea corectă a pronumelor și a adjectivelor pronominale: interogativ, relativ și nehotărât, a adjectivului pronominal de întărire; pronumele și adjectivul pronominal negativ și negația în propoziție;
 - posibilități combinatorii ale pronumelor și ale adjectivelor pronominale.

Poți consulta reperele teoretice de la pagina 224 acum sau în timpul rezolvării sarcinilor de lucru.

De-a Delta Dunării

Delta, după câte știu, seamănă cu lacul cel cenușiu, unde pelicanul bătrân stă toată ziua grav, așteptând un fotograf. Ca să-i iasă poza bine, nici nu se mișcă din loc. Și ține și-un pește în cioc. Dar, râdea un guguștiuc, cică peștele-i de cauciuc! Aici, în deltă, vedeți, pe lângă foarte mulți pelicani, mai există și lișițe, nagâți și cormorani.

O, aici sunt toate păsările de pe pământ (dacă nu și ceva în plus, adică păsările din Luna de sus). S-au adunat în aceste locuri pline de vrajă, ca să facă plajă. Eu mai cred că ele bat mările și poienele până aici și ca să-și arate penele. Pentru că, anual, în Delta Dunării se deschide,

pentru o lună și jumătate, Expoziția păsărilor neîmpăiate. Nu vedeți că toate au sprâncenele și penele care mai de care mai frumos colorate?

Unele și le vopsesc cu verdeața de alge din fluviul Gange, altele cu untură de crocodil din Nil sau mai știu eu cu ce boia din Africa. După aceea își lustruiesc penele cu un pluș și își fac ciocul cu ruj. Bineînțeles, la sfârșitul sezonului, pasărea cea mai frumoasă primește premiu o broască-țestoasă.

Intrăm acum într-o pădure unde nu cresc mure. Copacilor înalți, care au în vârf un pământuf, li se spune în limba deltei „stuf”. În fiecare dimineață, aici e raiul puilor de rață, de nagăț și de bătlan. Trestiele le țin loc de tobogan. Se suie unul în capul altuia până când ultimul ajunge în vârful trestiei, cea mai înaltă, și de-acolo alt pui îi dă brânci în baltă. Acolo încep să bea apă – nu ca să se înece, ci așa le place, că e rece. Să știți: păsările astea toate știu de mici să înoate. Cineva spunea un lucru nou: că ele ar învăța să înoate chiar în ou. Cică în fiecare găoace cartea de citire zace. Când puiul de rață învață pe de rost totul, sparge coaja cu ciocul. Și cât e el de pui, toată balta e a lui.

Ce să vă mai spui? Apa asta, pe care plutește plaurul, e scumpă ca aurul. În primul rând, e dulce, de la cercul de la suprafață, rotund, și până la ierburile de la fund. Și apa dulce mult aduce. Unde mai pui aceste păsări și acești pui, acești pești, de care nu ai loc să te-nvârtești; și acești brotaci care scot limba la fluturi și la gândaci! Vedeți stuful că-și scutură pământul? Ei, aflați că eu, cu o șmecherie, pot scoate din stuf hârtie. C-am aflat că-n fiecare trestie ce se leagănă peste mâl stau coli de hârtie sul. Dacă ești scriitor, ești fericit: cu o trestie de-asta te-ai procopsit. Scoți tot papirusul din ea seara, și trestia se umple la loc dimineața. Pe o trestie de-asta îți poți mâzgăli, cum vrei, toată viața.

Și acum să lăsăm lotca să ne poarte mai departe. Păcat că ea nu poate trece de-a curmezișul prin toate coclaurile și pe sub tot păpurișul. Dar iată aci un cârd de bătlani pescari, cu ciocurile aspre, bătute de vânturi mari. Dacă le dau niște guvizi, ei o să ne fie ghizi.

Câte unul, ușor, trecem din barcă pe spinarea lor. Așa... E mai bine așa. Doamne, ce ne vom plimba!

N-o să ne rămână nicio insulă necunoscută, niciuna, nicio barză nearătată cu mâna. Ba chiar și stelele din baltă le vom număra. Și-n timpul ăsta, lin, lin, pe sub picioare vom simți cum se varsă Dunărea în mare.

(Marin Sorescu, *Unde fugim de-acasă?*)

1. Transcrie, din articolul de dicționar, sensul din text al cuvântului „s-au adunat” _____

ADUNĂ, *adún*, vb. I. **1.** Tranz. A strânge la un loc ceea ce se află răspândit, împrăștiat, risipit; a ridica de pe jos. **2.** Tranz. A aduna din toate părțile; a strânge, a concentra. **3.** Tranz. A culege (alegând de ici și de colo). **4.** Tranz. A pune deoparte bani sau alte bunuri materiale; a agonisi. **5.** Tranz. (Mat.) A totaliza mai multe numere într-unul singur. **6.** Tranz. și refl. A (se) strânge la un loc, formând un grup. ♦ Expr. (Tranz.) *Parcă a tunat și i-a adunat*, se zice despre oameni foarte deosebiți unii de alții strânși la un loc. ♦ A (se) îngrămădi, a (se) ghemui. – Lat. **adunare**.

2. Marin Sorescu descrie în textul său un loc minunat, Delta Dunării. Notează cu ce se aseamănă Delta Dunării, așa cum o prezintă autorul.

3. Din text ai aflat câteva informații despre flora și fauna Deltei Dunării. Realizează o hartă conceptuală, pe o foaie A3, unde să prezinți, cu secvențe din text, păsări, plante și pești care trăiesc în această regiune.

4. Transcrie pasajul în care se menționează ce premiu primește cea mai frumoasă pasăre.

5. Descoperă informații științifice despre înotul păsărilor, folosind surse tipărite sau online.

6. Caută însușiri potrivite, așa cum se desprind din text, pentru următoarele elemente care participă la expoziție.

- pelican → _____
- copaci → _____
- trestii → _____
- brotaci → _____
- bătlani → _____

7. Precizează două motive pentru care ai încadra textul în categoria celor descriptive.

- _____
- _____

➤ _____

8. După ce ai citit textul lui Marin Sorescu, ai dori să vizitezi/revizitezi Delta Dunării? Formulează-ți răspunsul într-un text, de 60-70 de cuvinte, în care să menționezi trei motive.

9. Realizează, pe o foaie A3, un afiș pentru *Expoziția de păsări neîmpăiate*.

10. Completează tabelul de mai jos, menționând felul fiecărui pronume/adjectiv pronominal subliniat în text și cazul acestuia.

Cuvânt	Felul	Cazul
toată		
ceva		
ele		
care		
unele		
altele		
cu ce		
își		
fiecare		
altuia		
a lui		
ce		
nicio		

11. Alcătuieste trei enunțuri în care pronumele demonstrativ *acesta* să îndeplinească funcții sintactice diferite, pe care să le menționezi.

➤ _____
➤ _____
➤ _____

12. Completează spațiile libere, conform cerințelor dintre paranteze.

- Delta, după câte știu, seamănă cu lacul _____
cenușiu... (adjectiv pronominal demonstrativ de depărtare)
- Cineva spunea _____ un lucru nou. (pronume posesiv, persoana a II-a, plural, caz D)
- Când _____ pui de rață învață pe de rost totul, sparge coaja cu ciocul. (adjectiv pronominal demonstrativ de diferențiere)
- Ei, aflați că eu, cu o șmecherie, pot scoate din stuf hârtie _____ . (pronume posesiv, persoana I, Ac.)

13. Completează următoarele enunțuri cu formele adecvate ale adjectivului pronominal de întărire.

- a. Doctorul _____ îl va consulta.
- b. Lor _____ , băieților, le-am adresat felicitări.
- c. Eu _____ sunt apreciată de colegi.
- d. Mioara, ție _____ ți s-a dat un premiu.
- e. Maria _____ va rezolva această problemă.

14. Rescrie enunțurile, corectând greșelile.

- a. Nici o fată na plecat în excursie. _____
- b. Voi înșivă ați fost apreciate. _____
- c. Fata căruia o săi dau florile este colega me-a. _____
- d. Alți vorbesc, nu noii. _____
- e. Fata acea va trece prima linia de sosire. _____
- f. Bunicii noștrii vin curând în vizită. _____

15. Completează spațiile libere cu pronume relative corespunzătoare, însoțite de articolul posesiv genitival, conform modelului dat.

- a. Iată băieții _____ surori sunt soliste.
- b. Am o casă la _____ ferestre sunt mușcate.
- c. Am cunoscut un sportiv _____ carieră a fost grozavă.
- d. Citesc o poezie _____ autor e cunoscut.
- e. Am un coleg _____ soră cântă la pian.
- f. Băiatul _____ părinți lipsesc e George.
- g. Elevii _____ diriginte e domnul Popescu au sosit.

MODEL

Am cunoscut artistul *al căru*i tablou l-am admirat la expoziția de ieri.

TESTUL DE ANTRENAMENT 2

Subiectul I (30 de puncte)

Se dă textul:

DE UNDE VINE VÂNTUL?

Vântul este doar aer care se mută dintr-o parte în alta, iar sursa lui și a altor multe alte lucruri este Soarele, explică Antony Woodward și Rob Penn, autorii mai multor cărți despre vreme și influența ei asupra societății.

Pe măsură ce Soarele încălzește zilnic Pământul, razele sale nu distribuie căldura în mod egal, deoarece unele locuri atrag lumina Soarelui mai bine decât altele. Locul care primește cea mai multă căldură este „talăia” Pământului, Ecuatorul, ceea ce explică de ce teritoriile din apropierea Ecuatorului (junglele, deșerturile și insulele tropicale) sunt cele mai fierbinți. Așa cum era de așteptat, teritoriile cel mai puțin atinse de căldura Soarelui sunt polii. Acesta este motivul pentru care aici găsim mereu zăpadă și gheață.

Când aerul se încălzește, se ridică. Pe măsură ce acest aer cald se ridică, ceva trebuie să îl înlocuiască și anume alt aer care nu este la fel de cald. Această mișcare prin care aerul rece îi ia locul celui cald nu este altceva decât vânt.

Uraganele și vânturile puternice apar atunci când aerul se deplasează rapid (cu cât se ridică mai mult aer cald, cu atât există mai mult aer rece care se grăbește să îi ia locul). Brizele ușoare apar atunci când mișcarea aerului mai rece este lentă, ca urmare a unui nivel scăzut de aer cald care a urcat în altitudine.

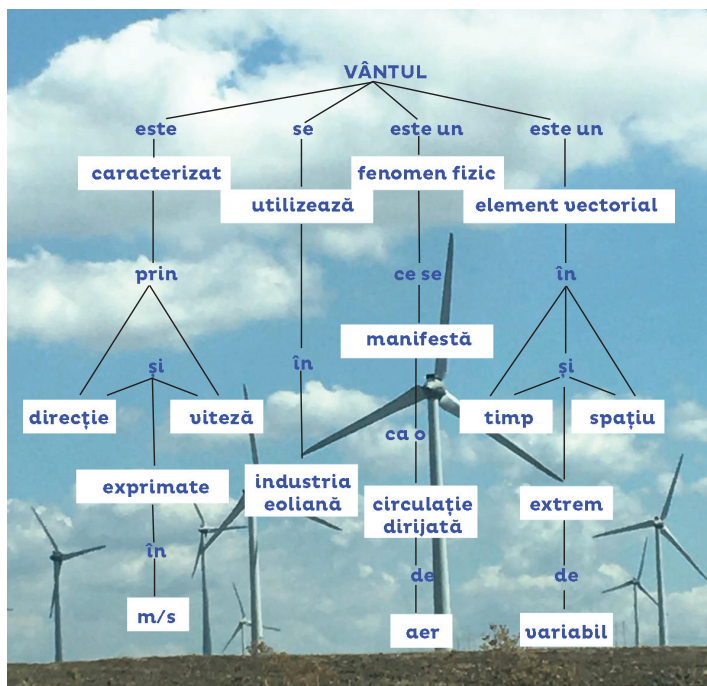
Atmosfera (bula de aer din jurul Pământului) se încălzește, se răcește, se mișcă și se amestecă tot timpul, motiv pentru care vremea nu este mereu la fel.

Dacă totul depinde de Soare, atunci cum se face că vântul bate și noaptea? Ei bine, noaptea nu cade peste toate teritoriile de pe Pământ. Chiar și atunci când la noi este noapte, undeva pe Pământ Soarele strălucește, trimite raze călduroase și determină aerul să se miște.

(Sursa: www.descopera.ro)

duminică	luni	marți	miercuri	joi	vineri	sâmbătă
sep. 27	28	29	30	oct. 1	2	3
Câteva averse 14° Mn 8° Istoric medii 22° Mn 10°	Vreme cu nori și soare 15° Mn 6° Istoric medii 22° Mn 9°	Nori și soare 14° Mn 6° Istoric medii 22° Mn 9°	Ploaie 11° Mn 10° Istoric medii 21° Mn 9°	Ploaie 10° Mn 8° Istoric medii 21° Mn 9°	Șanse de ploaie 16° Mn 8° Istoric medii 21° Mn 9°	Șanse de ploaie 14° Mn 7° Istoric medii 21° Mn 9°
4	5	6	7	8	9	10
Parțial însorit 12° Mn 4° Istoric medii 21° Mn 8°	Noroi 17° Mn 7° Istoric medii 20° Mn 8°	Ploaie sporadică 17° Mn 7° Istoric medii 20° Mn 8°	Predominant însorit 17° Mn 7° Istoric medii 20° Mn 8°	O avară de ploaie sau furtună 16° Mn 7° Istoric medii 20° Mn 8°	Câteva averse 16° Mn 7° Istoric medii 20° Mn 8°	Noroi 16° Mn 6° Istoric medii 20° Mn 8°
11	12	13	14	15	16	17
Însorit 16° Mn 6° Istoric medii 19° Mn 7°	Însorit 16° Mn 6° Istoric medii 19° Mn 7°	Predominant însorit 16° Mn 6° Istoric medii 19° Mn 7°	Nori și soare 15° Mn 5° Istoric medii 19° Mn 7°	Nori și soare 15° Mn 3° Istoric medii 18° Mn 6°	Ploaie sporadică 15° Mn 6° Istoric medii 18° Mn 6°	Șanse de ploaie 15° Mn 7° Istoric medii 18° Mn 6°
18	19	20	21	22	23	24
Însorit 15° Mn 5° Istoric medii 18° Mn 6°	Parțial însorit 15° Mn 5° Istoric medii 17° Mn 6°	Nori joși 14° Mn 5° Istoric medii 17° Mn 6°	Predominant însorit 14° Mn 5° Istoric medii 17° Mn 6°	Însorit 14° Mn 4° Istoric medii 16° Mn 6°	Însorit 14° Mn 4° Istoric medii 16° Mn 6°	Predominant însorit 13° Mn 4° Istoric medii 16° Mn 6°
25	26	27	28	29	30	31
Predominant însorit 13° Mn 5° Istoric medii 16° Mn 6°	Parțial însorit 13° Mn 5° Istoric medii 15° Mn 5°	Parțial însorit 14° Mn 5° Istoric medii 15° Mn 5°	Nori și soare 13° Mn 5° Istoric medii 15° Mn 4°	Perioade de ploaie 13° Mn 4° Istoric medii 14° Mn 4°	Noroi 12° Mn 4° Istoric medii 14° Mn 4°	Noroi 12° Mn 4° Istoric medii 14° Mn 4°

Imaginea 1

Imaginea 2

Scrie răspunsul pentru cerințele de mai jos cu privire la textul dat și imaginile alăturate.

1. Transcrie, din articolul de dicționar, semnificația cuvântului *eolian*, potrivit sensului din imagine al acestuia. 2 p

EOLIAN, ~ă, Pl: ~ieni, ~iene, (înv) ~i, ~e / E: fr *éolian*] **1-2 smf, a** (Persoană) care făcea parte din populația de bază a Eolidei. **3-4 smf, a** (Om) originar din Eolida. **5 smp** Popor care locuia în Eolida. **6 sf** Unul dintre cele 5 dialecte ale limbii elene care se vorbea în Eolida. **7-8 a** Care aparține Eolidei sau eolienilor (**5**) Si: *eolic* (**1-2**). **9-10 a** Privitor la Eolida sau la eolieni (**5**) Si: *eolic* (**3-4**). **11-12 a** Caracteristic Eolidei sau eolienilor (**5**) Si: *eolic* (**5-6**). **13 a** (Îs) *Harpă* ~ă Instrument cu coarde care vibrează la vânt producând sunete melancolice și armonioase. **14 a** (Îs) *Mod* ~ Principalul mod al gamei în muzica greacă veche. **15 a** Care este acționat de vânt. **16 a** Care este produs de vânt Si: *eolic* (**7**). **17 a** Care folosește energia vântului. **18 a** (Glg; îs) *Formație* ~ă (sau *depozit* ~) Formație geologică a cărei origine se datorează acțiunii de transport, de sedimentare sau de eroziune a vântului.

2. Sursa vântului este

- a. atmosfera.
- b. Soarele.
- c. Pământul.
- d. Ecuatorul.

2 p

3. Conform schemei, vântul este 2p
- a. un fenomen matematic. c. un fenomen fizic.
b. un fenomen chimic. d. un fenomen mondial.

4. Menționează într-un enunț tema textului, justificându-ți răspunsul cu două informații din text. 4 p

5. Notează „X” în dreptul fiecărui enunț pentru a stabili dacă e adevărat sau fals, bazându-te pe informațiile din text. 6 p

Enunț	Adevărat	Fals
Razele soarelui nu distribuie căldura în mod egal.		
Toate locurile atrag lumina soarelui în mod egal.		
Locul care primește cea mai multă căldură este Ecuatorul.		
Junglele, deșerturile și insulele tropicale sunt cele mai fierbinți.		
Când aerul se încălzește, coboară.		
Uraganele și vânturile puternice apar atunci când aerul se deplasează rapid.		

6. Explică, în 50-80 de cuvinte, relația dintre prima ilustrație și textul dat. 6 p

7. Redactează un text, de 60-100 de cuvinte, în care să-ți exprimi punctul de vedere cu privire la utilizarea vântului în industria eoliană, valorificând atât textul, imaginile, cât și experiența proprie. 8 p

Subiectul al II-lea (30 de puncte)

Se dă textul:

ATENȚIONARE METEOROLOGICĂ

 COD GALBEN

Interval de valabilitate: 17 iulie, ora 14:00 – ora 21:00

Fenomene vizate: instabilitate atmosferică temporar accentuată

În intervalul menționat, în zonele montane, vor fi perioade cu instabilitate atmosferică accentuată, ce se va manifesta prin averse, descărcări electrice și intensificări de scurtă durată ale vântului. Ploile vor avea și caracter torențial, iar în intervale scurte de timp sau prin acumulare se vor înregistra cantități de apă de peste 20...25 l/mp și izolat 35...45 l/mp.

(Sursa: www.meteoromania.ro)

1. Sunt despărțite corect în silabe toate cuvintele din seria: 2 p
- a. in-ter-va-lul; pe-ri-oa-de; des-căr-cări. c. in-ter-va-lul; pe-ri-o-a-de; des-căr-cări.
b. i-nter-va-lul; pe-ri-oa-de; des-căr-cări. d. in-ter-va-lul; pe-ri-oa-de; de-scăr-că-ri.

2. Cuvântul subliniat în secvența „se vor înregistra cantități de apă” este 2 p
a. verb predicativ. c. verb predicativ și auxiliar.
b. verb auxiliar. d. verb copulativ.

3. Substantivul subliniat din enunțul „Ploile vor avea și caracter torențial” este în cazul 2 p
a. nominativ. b. dativ. c. acuzativ. d. genitiv.

4. Completează spațiile libere din mesajul trimis de Cristian fiului său, cu forma corectă a cuvintelor scrise între paranteze. 4 p

5. Rescrie enunțul următor, astfel încât atributul subliniat să fie realizat printr-un substantiv comun precedat de prepoziție: „În intervalul menționat, în zonele montane, vor fi perioade [...]”. 4 p

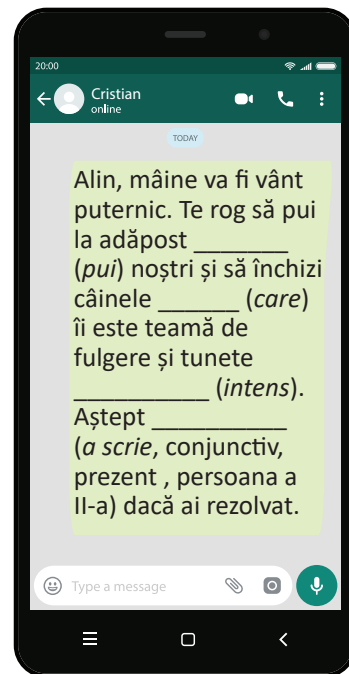
6. Formulează o avertizare de vreme rea sub forma unei fraze alcătuite din două propoziții aflate în raport de coordonare adversativă. 4 p

7. Rescrie textul, adăugând semnele de punctuație corespunzătoare. 4 p

Maria o întreabă pe colega sa Iulia:

Ai citit cartea recomandată la cercul de lectură Dacă nu, vino la mine să o iei. Am cumpărat-o și am citit-o așa că pot să ți-o împrumut!

8. Redactează un text narativ, de 40-70 de cuvinte, în care să prezinți o întâmplare petrecută într-o zi ploioasă. 8 p

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Se dă textul:

Toamna îmi îneacă sufletul în fum...
Toamna-mi poartă-n suflet roiuri de frunzare.
Dansul trist al toamnei îl dansăm acum,
Tragică beție, moale legănare...

Sângeră vioara neagră-ntre oglinzi.
Gândurile-s moarte. Vrerile-s supuse.
Fără nicio șoaptă. Numai să-mi întinzi
Brațele de aer ale clipei duse.

Ochii mei au cearcăn. Ochii tăi îs puri.
Câtă deznădejde pașii noștri mână!
Ca un vânt ce smulge frunza din păduri,
Ca un vânt ce-nvârte ușa din țâțână...

(Nicolae Labiș, Dans)

Scrive o compunere, de minimum 150 de cuvinte, despre natură în anotimpul toamna, valorificând atât textul lui Nicolae Labiș, cât și cunoștințele și experiențele tale.

În redactarea compunerii:

- vei prezenta anotimpul surprins în text; **4p**
- vei selecta două secvențe din text care sugerează toamna; **6p**
- vei interpreta o figură de stil pe care o consideri sugestivă pentru tema compunerii; **6p**
- vei corela o idee din textul dat cu o experiență din viața ta sau cu o idee dintr-o altă operă artistică. **4p**

Notă! Punctajul pentru compunere se acordă astfel:

- **conținutul compunerii – 20 de puncte;**
- **organizarea și claritatea exprimării ideilor – 4 puncte** (organizarea ideilor – 2 puncte; claritatea exprimării ideilor – 2 puncte);
- **redactarea compunerii – 6 puncte** (respectarea normelor de ortografie – 3 puncte; respectarea normelor de punctuație – 2 puncte; lizibilitate – 1 punct).

Notă! Punctajul pentru redactare se acordă doar în cazul în care compunerea are minimum 150 de cuvinte și dezvoltă subiectul propus.